

Zróźnicowanie w doświadczaniu różnych form zmęczenia przez chorych na stwardnienie rozsiane i jego podmiotowe uwarunkowania

Streszczenie

Wstęp: Współczesna medycyna definiuje stwardnienie rozsiane jako przewlekłą chorobę neurologiczną ośrodkowego układu nerwowego, w której dochodzi do wieloogniskowych, rozsianych w czasie i przestrzeni zmian zapalnych, demielinizacyjnych, utraty aksonów i oligodendrocytów, a w końcu rozrostu astrogleju. Etiologia SM jest nieznana. Prawdopodobnie przyczyna tej choroby jest wieloczynnikowa (dieta, infekcje wirusowe lub bakteryjne, skłonności genetyczne, niedobór witaminy D i inne). Przebieg SM jest zawsze indywidualny i niepowtarzalny. Do najczęstszych symptomów stwardnienia rozsianego należą: niedowłady mięśniowe (spastyczne lub wiotkie), ataksja, zaburzenia koordynacji i równowagi, zapalenie nerwu wzrokowego, zaburzenia funkcji poznawczych oraz zmęczenie, które występuje u większości chorych - 92%. Ponad 85% z tych osób doświadcza tego uczucia codziennie. Mechanizm powstawania zmęczenia u osób z SM nie jest do końca poznany. Osoby chore na SM mogą czuć się wyczerpane po najprostszych czynnościach dnia codziennego, jak np. pościelenie łóżka lub mogą czuć się zmęczone bez konkretnej zewnętrznej przyczyny. Uczucie ciągłego wyczerpania u chorych na SM wpływa na ich codzienną aktywność życiową. Zmęczenie w poważnym stopniu utrudnia wykonywanie obowiązków zawodowych, rodzinnych, udział w życiu społecznym oraz uczestniczenie w procesie rehabilitacji.

Cel badań: Głównym celem tej pracy jest określenie w jaki sposób niektóre właściwości choroby (czas trwania SM, postać SM, stopień zaawansowania choroby – EDSS, wiek postawienia diagnozy SM, wiek życia) oraz poziom motywacji do rehabilitacji oddziałują na poziom zmęczenia fizycznego (subiektywne, obiektywne) i psychicznego (subiektywne, obiektywne) u osób ze stwardnieniem rozsianym.

Metoda badań: W badaniach uczestniczyło 140 osób z SM. Aby określić poziom zmęczenia fizycznego obiektywnego i subiektywnego oraz zmęczenia psychicznego obiektywnego i subiektywnego, przeprowadzono analizę wyników dwóch eksperymenty (jazda na cykloergometrze oraz zmodyfikowany test Partingtona). Dokonano również analizy danych

otrzymanych z pomiaru poziomu motywacji do rehabilitacji (kwestionariusz). Wszystkie analizy zostały przeprowadzone na podstawie wyników testów wykonanych w Centrum Rehabilitacji Osób Chorych na SM w Bornem Sulimowie w ramach przyjętego tam standardowego postępowania diagnostycznego. Pozostałe informacje uzyskano z dokumentacji medycznej pacjentów.

Wyniki badań: Przeprowadzone badania wykazały, że u ludzi z SM wielkość zmęczenia subiektywnego jest większa niż poziom zmęczenia obiektywnego. Warto zaznaczyć, że poziom zmęczenia fizycznego subiektywnego (ZFS) jest większy niż poziom zmęczenia psychicznego subiektywnego (ZPS). Potwierdziły się założenia, iż u chorych z SM istnieje związek pomiędzy poziomem motywacji do rehabilitacji a wielkością zmęczenia fizycznego i psychicznego subiektywnego. Zauważono, że im wyższy poziom motywacji do rehabilitacji, tym niższy poziom doświadczanego zmęczenia subiektywnego i odwrotnie. Udowodniono, iż u osób chorych na stwardnienie rozsiane istnieje również związek pomiędzy stopniem zaawansowania choroby (skala EDSS) a poziomem doświadczania zmęczenia fizycznego subiektywnego. Im większy stopień zaawansowania choroby, tym wielkość ZFS jest mniejsza. Wykazano też, iż chorzy z postacią rzutowo-remisyjną odczuwają większe ZFS niż chorzy z postacią wtórnie postępującą i pierwotnie postępującą.

Wnioski: Poziom zmęczenia u chorych na stwardnienie rozsiane jest mocno zróżnicowany. Uzyskane wyniki wskazują iż osoby z SM subiektywnie spostrzegają wysiłek fizyczny jako bardziej trudny i męczący niż wysiłek psychiczny. Jedną z metod zmniejszających uczucie subiektywnego zmęczenia będzie praca nad zwiększeniem motywacji do ćwiczeń u chorych na SM. Jest to cenna wskazówka oraz bardzo duże wyzwanie zarówno dla psychologów jak i dla całego zespołu rehabilitacyjnego.

Słowa kluczowe: stwardnienie rozsiane, zmęczenie, poziom motywacji do rehabilitacji, zmęczenie fizyczne, zmęczenie psychiczne, zmęczenie subiektywne, zmęczenie obiektywne, regulacyjny mechanizm zmęczenia

06.09.2019

Renata Reutowska

Differentiation of fatigue in MS patients and determinants of this phenomenon.

Abstract

Background: The multiple sclerosis (MS) is a chronic disease of the nervous system, that most often begins in young adults, mainly women. The pathogenesis of this illness is still unknown. There are some factors that are likely to affect the global diversity of MS and provoke the disease development. Much evidence indicates that the latitude, exposure to the light, vitamin D, place of birth and migration have a large effect of the MS occurrence. But this is still not proof. We don't know the real reason, why people suffer from this disease. That's why there is no cure for MS. The symptoms of MS are various, but the main are spasticity, weakness of the muscles, ataxia, tumor, problems with speech, cognitive disturbance, problems with eyes and of course fatigue. The fatigue is one of the first and the most common symptoms of MS. This feeling is so strong that MS patients can't live normally. Because of fatigue they are not able to work or do their hobby. Moreover, this is a serious problem in their physiotherapy process, which is necessary for them. People who suffer from MS feel fatigue all the time and that's why they avoid exercises.

Aims: The main aim of this PhD study is to investigate how some characteristics of MS disease and the level of the motivation to the physiotherapy influence on the fatigue in MS patients.

Methods: During this study, there were examined 140 people with MS. They took part in two experiments (riding on the cycloergometer and modified Partington test), which explore the level of the physical fatigue (objective & subjective) and mental fatigue (objective & subjective). This study also examine how the measurement of the level of the motivation to the physiotherapy, the level of the disability in MS (EDSS Scale), the time durations of MS disease, type of MS and the age of the MS diagnosis affect on the level of physical and mental fatigue in MS.

Results: People with MS feel stronger subjective fatigue than objective fatigue. Moreover physical subjective fatigue is always larger than mental subjective fatigue. MS patients, who

have low-level of the motivation to the physiotherapy have high-level of the physical and mental subjective fatigue. Another result of this study is that people with relapsing-remitting MS feel stronger physical subjective fatigue than people with primary progressive and secondary progressive type of multiple sclerosis. The level of disability in MS (EDSS Scale) have an influence on the subjective physical fatigue too. This study doesn't improve that age, time duration of MS disease have a statistic influence on the physical and mental fatigue (objective & subjective).

Conclusion: The level of the fatigue in MS is differentiated. The results show that people with MS define physical activities like a more difficult for them than mental activities (subjective opinion). The factors which influence on the fatigue in MS are the level of motivation to the physiotherapy, the level of the disability and type of MS.

Key words: multiple sclerosis, fatigue, the level of the motivation to the physiotherapy, physical fatigue, mental fatigue, objective fatigue, subjective fatigue

06.08.2019

Renata Rautzka